

70 ROCZNICA URODZIN PROFESORA BOHDANA DOBRZAŃSKIEGO

3 marca br. minęła 70 rocznica urodzin wybitnego uczonego i wspa-
niałego człowieka profesora dr hab. dr h.c. Bohdana Dobrzańskiego —
członka rzeczywistego Polskiej Akademii Nauk.

Kolejne rocznice urodzin w życiorysie każdego znaczone są inaczej.
Dla człowieka tej miary co prof. Bohdan Dobrzański mierzone są przede
wszystkim ogromem pracy oraz wielkością dorobku na trwale wniesio-
nego do nauki. Mierzone są ilością osób, którym Jubilat, jako wycho-
wawca, przyjaciel i kolega dopomógł do znalezienia własnej drogi roz-
woju naukowego.

Działalność prof. Bohdana Dobrzańskiego jest wszechstronna. Pro-
wadząc zawsze niezwykle aktywną działalność badawczą był jednocześ-
nie jednym z tych organizatorów powojennego życia naukowego, którym
nauka polska a nauki rolnicze w szczególności zawdzięczają swój nie
notowany w historii rozwój.

Będąc gleboznawcą zadziwiał zawsze otoczenie znakomitą znajomo-
ścią wszystkich dziedzin nauki wiążących się z agrokompleksem i ich
pozycji w całej nauce. Jest przykładem głęboko humanistycznego poj-
mowania roli nauki w kształtowaniu światopoglądu i rozwoju nowoczes-
nego społeczeństwa. Te cechy umysłu i charakteru spowodowały, że
zawsze prawidłowo dostrzegał służebną rolę nauki w stosunku do
potrzeb człowieka i społeczeństwa. Stąd właśnie tak wiele wysiłku
i pracy poświęcił organizacji życia naukowego oraz wychowywaniu mło-
dej generacji naukowców.

Trudno nawet wymienić wszystkie ośrodki naukowe, które swój roz-
wój zawdzięczają prof. Dobrzańskiemu. Uniwersytet Marii Curie-Skło-
dowskiej, którego był Rektorem, cały lubelski ośrodek nauk rolniczych
do powstania którego walnie się przyczynił, Instytut Gleboznawstwa
i Chemii Rolnej Akademii Rolniczej w Lublinie i w dużej mierze Zakład
Agrofizyki PAN, Polskie Towarzystwo Gleboznawcze i wiele innych.

Wielki wpływ osobowości Jubilata oddziaływał na rozwój Wydziału
Nauk Rolniczych i Leśnych Polskiej Akademii Nauk, którym opiekował
się zarówno jako jego sekretarz jak i zastępca sekretarza naukowego PAN.

Jako nauczyciel i wychowawca ogromnej rzeszy gleboznawców pol-
skich doktoryzował 29 osób, z których kilkunastu uzyskało habilitacje,
a 9 jest profesorami.

Fic-2472

Imponujący jest dorobek naukowy Profesora. Ponad 260 pozycji publikowanych, w tym 125 prac badawczych stanowi miarę Jego twórczych możliwości, a jednocześnie uniemożliwia przedstawienie tu choćby skrótovej bibliografii.

Chcieliśmy więc tylko wskazać na najważniejsze Jego osiągnięcia.

Prace badawcze prof. Dobrzańskiego dotyczą głównie problemu wpływu człowieka na zmianę właściwości i ewolucji gleb oraz poszukiwania nowych sposobów podnoszenia ich żyzności.

Wiele uwagi poświęcił poznaniu dynamiki fizycznych, chemicznych i biologicznych właściwości gleb, głównie lessowych i piaskowych; wpływowi erozji wodnej oraz sposobu użytkowania na właściwości i ewolucję gleb; genezie gleb a także kartografii gleb i doskonaleniu metod badawczych w tym zakresie.

Z ważniejszych prac badawczych można wymienić następujące:

- „Studia gleboznawcze nad lessami północnej krawędzi Podola” (1947)
- „Gospodarka wodą w glebie lessowej” (1947)
- „Glin ruchomy w glebach terenów fliszowych” (1953)
- „Influence of the parent rock and of utilization of the land on the mobile aluminium content in the soil” (1960)
- „An attempt of determining rendzinas genesis of the occurrence of heavy minerals” (1964)
- „Wlijanije pachoty na strukturu poczwiennogo pokrowa erodirowanój tieritorii” (1965)
- „Electical resistance method for measuring moisture dynamics in sandy soils” (1964)
- „Quantitative direct spectrographic determination of trace elements in soils” (1966)
- „Properties of humic acids of soils from eroded areas” (1968).

Niektóre badania dały wskazówkę do praktycznego wykorzystania przy wprowadzaniu zabiegów przeciwoerozyjnych, jak np. „Changes of structure and properties of mountains soils under the influence of terracing” (1961), lub przy zastosowaniu określonego nawożenia, np. „Einfluss der Düngung auf den Humusgehalt des Bodes” (1959).

Szereg badań opublikował prof. Dobrzański we współpracy z innymi gleboznawcami w Rocznikach Nauk Rolniczych PAN — Seria D — Monografie. Do nich należą między innymi „Rędziny Lubelszczyzny”, „Typologia i właściwości gleb wytworzonych z gliny zwałowej zlodowacenia środkowo-polskiego” (1973), „Wartość rolnicza gleb wschodniej Polski” (1976), „Powierzchnia właściwa gleb Polski” (1977).

Jest współautorem mapy gleb Polski w skali 1:300 000 oraz głównym redaktorem mapy gleb Polski w skali 1:500 000 i 1:100 000 z charak-

terystyką wyróżnionych gleb, jak również współautorem Mapy Gleb Europy w skali 1:2 500 000 i 1:1 000 000, opracowanych z inicjatywy FAO.

Opublikował 72 podręczniki, skrypty, broszury i mapy, przeznaczone dla studentów i techników rolniczych i melioracyjnych oraz opracowania szkoleniowe dla nauczycieli i kursantów. Wiele pozycji, to artykuły fachowe, popularyzacyjne itp. W druku znajduje się obszerny podręcznik akademicki pt.: „Gleboznawstwo”, którego prof. Dobrzański jest współredaktorem naukowym i współautorem.

Obok szerokiej działalności naukowo-badawczej i dydaktyczno-wychowawczej, prof. Dobrzański wiele czasu poświęca także pracy organizacyjno-naukowej i społecznej.

W latach 1946—1955 organizował i kierował Katedrą Gleboznawstwa na Wydziale Rolniczym UMCS, a od roku 1955 do 1969 w Wyższej Szkole Rolniczej w Lublinie.

W roku 1955 przyczynił się do powstania na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi UMCS Katedry Gleboznawstwa, pierwszej tego typu katedry w kraju.

Od 1969 roku prowadzi Katedrę, a obecnie Instytut Gleboznawstwa SGGW w Warszawie. Z Jego inicjatywy powstał w 1968 roku w Lublinie Zakład Agrofizyki PAN, któremu patronuje do chwili obecnej.

W latach 1951—1955 był Rektorem Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, a w latach 1955—59 był organizatorem i pierwszym Rektorem wyodrębnionej z UMCS Wyższej Szkoły Rolniczej w Lublinie. Ponownie piastował funkcję Rektora WSR w latach 1968—69.

W roku 1960 zostaje członkiem korespondentem, a w dziewięć lat później członkiem rzeczywistym Polskiej Akademii Nauk. W latach 1957—62 pełnił funkcję zastępcy Sekretarza Wydziału V PAN, następnie (1969—1971) zastępcy Sekretarza Naukowego PAN, a od roku 1972 do 1977 kierował Wydziałem Nauk Rolniczych i Leśnych PAN. Jednocześnie czwartą już kadencję pozostaje członkiem Prezydium Polskiej Akademii Nauk oraz trzecią kadencję pełni funkcję przewodniczącego Komitetu Gleboznawstwa i Chemii Rolnej PAN.

Prof. Dobrzański jest także V-przewodniczącym Komitetu „Człowiek i Środowisko” PAN. Od roku 1950 do 1970 był redaktorem sekcji E Annales UMCS, a w latach 1953—1955 redaktorem naczelnym całego wydawnictwa. Z jego inicjatywy zaczęło wychodzić w roku 1968 czasopismo naukowe „Polish Journal of Soil Science”, którego do chwili obecnej jest naczelnym redaktorem. Zorganizował i był przez kilka lat redaktorem „Problemów Agrofizyki”.

Od wielu już lat jest V-przewodniczącym Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego, jak również członkiem kilku innych polskich towarzystw naukowych i Międzynarodowego Towarzystwa Gleboznaw-

czego oraz członkiem „Working Party on Soil Classification and Survey FAO”.

Ponadto, prof. Dobrzański pozostaje członkiem kilku rad naukowych, pełniąc w niektórych z nich funkcję przewodniczącego (IUNG). Był także członkiem: Rady Głównej przy Ministrze Oświaty i Szkolnictwa Wyższego, Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej, Komitetu Nagród Państwowych, Głównej Komisji Kwalifikacyjnej przy PAN, członkiem Prezydium Rady Naukowo-Technicznej przy Ministrze Rolnictwa, Członkiem Komitetu Ekspertów dla Opracowania Raportu o stanie Oświaty w PRL w latach pięćdziesiątych, pełnił również obowiązki Przewodniczącego Komisji Rolnej Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie.

Obceni prof. Dobrzański jest: członkiem honorowym Lubelskiego Towarzystwa Naukowego, członkiem zagranicznym Wszechzwiązkowej Akademii Nauk Rolniczych im. Lenina, członkiem honorowym Węgierskiej Akademii Nauk, członkiem Akademii Nauk Rolniczych NRD, członkiem honorowym Wszechzwiązkowego Towarzystwa Gleboznawczego ZSRR oraz członkiem honorowym Niemieckiego Towarzystwa Gleboznawczego RFN.

Za wybitne osiągnięcia naukowe prof. Dobrzański otrzymał: Nagrody Państwowe III stopnia (1950) i I stopnia (1974), Nagrodę Roku Nauki Polskiej (1973), nagrody Ministra Szkolnictwa Wyższego I stopnia (1964) i II stopnia (1967 i 1976), Sekretarza Naukowego PAN (1973, 1977) oraz Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie (1969).

Za bogatą działalność naukowo-dydaktyczną, organizacyjną i społeczną został odznaczony wysokimi odznaczeniami: Orderem Sztandaru Pracy I Klasy (1978), Krzyżem Komandorskim (1973), Krzyżem Oficerskim (1954), Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1952) a także licznymi wyróżnieniami i dyplomami, takimi jak: Zasłużonemu dla Lubelszczyzny, Kielecczycy, Wrocławia, Zabrze, Poznania, Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Wyższej Szkoły Rolniczej w Lublinie, ZNP, NOT i inne.

Wyższa Szkoła Rolnicza w Lublinie w roku 1969 nadała prof. dr hab. Bohdanowi Dobrzańskiemu zaszczytny tytuł doktora honoris causa.

Ogromne obowiązki wynikające z licznych funkcji, zaabsorbowania działalnością naukową, nigdy nie zamykały drogi do prof. Dobrzańskiego kolegom, przyjaciółom, a nade wszystko młodzieży, dla której rezygnując z prawa do wypoczynku i osobistego życia zawsze znajdował czas.

I właśnie serdeczność i oddanie tych wszystkich ludzi, którzy wiele Profesorowi zawdzięczają, obok oficjalnych symboli uznania, są chyba najlepszym wyrazem gorących życzeń jakie w roku Jego Jubileuszu składamy Profesorowi.

Janusz Haman, Saturnin Zawadzki